

✠ ПОГНАЈ БОГ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

1. číslo

Budyšin, januar 1967

Lětnik 17

Hrono na wulki rók 1967

Ja njejsym přišol prawych wołać, ale hrěšnikow.

Mat. 9, 13

W Jezusowym mjenje smy nowe lěto započeli. 25. decembra swjećimy Jezusowe narodny a — po Bibliji (Luk. 2, 21) — wósom dnjow pozdžišo, potajkim 1. januara, jeho mjeniny. Na tajke wašnje ma nowolětny dzeń, kotryž nas po rjadu c y r k w i n s k e h o lěta poprawom ničo njestara a njenastupa, tola swój cyrkwinski raz a zmysl. Nam křescanam je dobre hesło date za započatk každeho noweho swětno lěta, a to je Jezusowe swjate a krasne mjeno.

Škit mjeno Jezom Chrysta je, so čertej přećiwja, z nim z wutroby wšo brěmjo dze, z nim wuchowany ja!

Ow mjeno, wulke dziwne ty, Knjeza wšeje krasnosće, sy wumóženej wosady we wšej bitwje dobyće! —

W hronu, kotrež je nam wuzwolene za přeni měsac noweho lěta, nam tuton naš Knjez a Zbožnik Jezus Chrystus sam praji, k čomu je přišol a za koho: Hrěšnikow chce wón k sebi wołać, zo by jim pomhał a jich wumohł, — hrěšnikow a nic prawych! To rěka z druhimi słowami, zo je za wšitkich přišol bjez wuwzaća! Přetož što je „prawy“ před Bohom? Nichtón! Pawoł w lišće na Romskich (3, 10) praji, zo pisane steji, zo žadyn prawy njeje, tež nic j e d y n ! Potajkim tak katastrofalnje sudži Biblija wo čłowjekach! A Luther je to přewzał a sam nazhonil:

Ach, chceš-li hrěchi přicpiwać, što može, Knježe wobstać?

Ně, před Bohom nichtón tajki njeje, kajkiž dyrbjal poprawom być, to rěka, žadyn njeje prawy, a hdyž wón sebi myslí, zo wón to tola je, potom je jenož s a m o prawny. A tajkich tu Jezus před sobu ma: farizejskich a pismawučnych. Jim wón praji: „Strowym njeje trjeba lékarja, ale chorým.“ Hišće raz: při tym, wo čož so tudy jedna, njeje nichtón strowy — před Bohom! Wón snano jenož swoju chorosć njeznaje a ničo wo njej nje wě. A to je na každy pad strašne. Džensa móžeja na příklad lékarjo při raku pomhać, ale jenož z tym wuměnjnjom, zo so zahe spózna, štož so Bohužel husto njestawa! Pozdžišo potom zwjetša žadyn srědk přećiwu tomu njeje!

A z tej znutřkownej chorosću w duchu a w duši, kotrež „hrěch“ rěkamy, je runje tak! Słowo „hrěch“ njeje

Hody su nimo!

„Jeho swědčenje žadyn njeprjima“, plaća tajke wótre słowa hodowneho teksta tež za naš čas?

My wšak wšitcy swjećachmy hody z cyłej radosću. W našich domach klinčachu hodowne spěwy — znajmjenša z radija. Njeje nam, kaž bychu hodowne zwony najluboznišo klinčale? Kajki rjany napohlad poskića nam každy raz znowa hodownje wupyšeny Budyšin, kaž bychu tam wulkeho, wažneho hosća wočakowali.

„Jeho swědčenje nichtón njeprjima“. Ach, nam wšak je styskno při wšem hodownym činjenju. Bě to wšo pobožna radosć, zo je so Chrystus, swěta Wumóžnik, narodil w niskej hródziće w Betlehemje? Njebě to wjele bóle duch kupowanja a předawanja? Běchu wšitke dary wuraz čisteje bójskeje lubosće?

Štož Chrystusowe swědčenje přijima, tón wobkruća, zo je Bóg wěrný. Štož do Syna wěri, tón ma wěčne žiwjenje.

Tón ma měř z Bohom a z čłowjekami, a njech je wokoło njeho hišće tak wjele njeprěčelstwa. Wón je kupa dobreho, sprawného měra.

Tón ma tróšt nježiwajce wšeho mrěća. A hdyž by wón wědzał, zo běchu lětuše hody jeho poslednje na

woblubowany wuraz. Někotři praja, zo njesmě cyrkej tak wjele wo tym rěčeć. Ale, moji lubi, hdyž cyrkej tute słowo a tutu wěc zamjelči, jeba wona čłowjeka a zadžewa skutkowanju Jezusa, kotryž je tola runje k tomu přišol, hrěšnikow k pokuće, to rěka k sebi wołać.

Za kotrehož je hrěch „wotbyta wěc“, kaž je w jednym modernym spěwje wuprajene, tón njemóže křescansku wěru rozumić, tón njemóže wědžeć, čohodla Hody su a Cichi pjatk, k čemu bu Jezus do žlobika položeny a na križ bitý, mjenujcy k wumóženju wot wšitkich našich hrěchow. A te su fakt, a nic „wotbyta wěc“, ale wěrnosć a woprawdžitosć, a to nastrožaca wěrnosć! „Wotbyta wěc“ su hrěchi za nas jenož přez Jezom Chrysta, a hdyž smy toho slyšeli a přijeli a za nim chodžili, kiž njeje přišol, „prawych wołać, ale hrěšnikow“, to rěka tajkich ludži, kaž ty a ja smój a wostanjemoj!

Jezus rodži hrěšnika.
Tež mje je wón k sebi wołał, wotewrił mi njebjesa,
zo by při sebi mje schował. —
Wěr to tola, wutroba,
Jezus rodži hrěšnika. La.

zemi, wón by je swjećil z radostnym wočakowanjom wjele krasnišich přichodnych hodow w njebjesach.

Tón je swjaty wosrjedź wšitkich spytowanjow tutoho swěta.

Tón ma dowěru do Boha a njech jeho družu hanja: Hdže je nětč twój Bóg? abo so jemu samo směja: Bóg docyła njeje.

Toho lubosć je sylna — tak sylna, zo njeprěstanje tež, byrnjež je wšo lubowanje podarmo a před rozumom sama hluposć.

Tón móže wodawać — nic jenož jón króć, nic jenož sydom króć, ale sydomdžesat króć sydom — to rěka, zo stajnje swojemu přećiwnej wodawa.

Tón ma wěčne žiwjenje, kotrež je z Boha a z Bohom.

Što mjez nami ma tole žiwjenje z Boha, wěčne žiwjenje?

My wšak dyrbimy připoznać: Ale nichtón jeho swědčenje wěrnje njeprjima.

Hodowne sčjenje chcyše nas mócnje wabić, zo bychmy wěрили a wěčne žiwjenje měli.

Štož z wysoka přindže, tón je na wšitkich, toho mjeno steji wyše wšitkich čłowjeskich mjenow. Před nim maju so wšitke kolena zhibować. Jezus Chrystus je tón, kiž je z wysoka přišol. Wón njerěči čłowjesku mudrosć, kotruž wšak zawěrnje njechamy zaccpěwać. Wón njerěči po zemskim wašnju, ale wón rěči wo tym, štož je widzał a slyšal pola swojeho njebjeskeho Wótca. Wón rěči Bože słowa. Bóg njeje swojemu Synej dał po měrje, to rěka: Bóg jemu njeje dał swojeho Ducha jenož wo wěstym nastupanju, ale we wšem, štož rěčeše, činješe. We wšem, štož Jezus běše, spózna wamy Boha samoho.

My njebychmy z Božeje přirody, ze stawiznow čłowjestwa, ze swojeho samsneho dońta, ženje jasnje Božu lubosć dopózneli. Štož našej woći widžitej a naša wutroba nazhonja, to je hnujaca lubosć a strašna surowosć; jasne swěto čisteje čłowjeskeje zmyslenosće a najhórša čma skaženosće; to je rjane, kěějace žiwjenje a hrozna smjerc; to je čłowjeska nadobnosć a najniša čłowjeska samałosć; to je pozběhowaca woporniwosć ponižnych čłowjekow a zasakla sebičnosć hordych.

Štož pak naša wěra na našim Zbožniku spózna wamy, to je luta njebjeska krasnosć, čistosć a swjatosć.

Tohodla mamy tutoho Jezusa, Boho zeho Syna, tak wutrobnje lubo. Toho-

Mróčele a jasne njebjo

Naša jězba po ČSSR 1966 · Podal Gerhard Wirth

Pokročowanje

Z Cheba dojedźechmy sej dale do Františkových Laznjow (Franzensbad) a do najdaleho rózka českosłowakskeje republiky, do Aša, ale tu njemějachmy bohužel jasne njebjo, ale samón dešć. Škoda! W Františkových Laznjach pak chodźachmy nje-dziwajce dešća po rjanym, krasnym parku. Tele kwětki! To tola chory čłowjek swoju chorosć zabudze a přewinje, hdyž jeho tak wjele rjanosće wobdawa. Tež lěkowacu wodu tam woptachmy. Bohu budź džak, zo smy strowi a njetrjebamy tule wodu pić. Wona hubjenje słodži a hišće hubjeńšo wonja — kaž za zhnilymi jejkami.

Polu Františkových Laznjow smy na mjezynarodnym stanovanišću (auto-camping) swój stan postajili za jednu noc. Dljeje tam nrebychmy wostać móhli — na tej drohej luce. Stanowanišće bě ze wšěm komfortom wuhotowane: kuchnja, kupjel ze zymnej a čoplej wodu, klamy, klubownja z telewizu (dalokowidžak). Po dobrej wječeri so sydnychmy do klubownje, hdžež hižom tójšto sedžeše a hladachmy do aparata. Zajimawy program a hišće zajimawši publikum. Pssst!

Polu Františkových Laznjow běchmy při samych nawječornych mjezách ČSSR a na druhi dzeń jědźechmy zaso dale do kraja. Najprjedy do Marianskich Laznjow (Marienbad), hdžež za Goethe pozdnja rózka lubosce zakčće, zo bychmy po rjanym měsće pochodžili — a strowotny wodu woptali.

Teplá. Město Teplá njeje ničo wobsebithe, ale klóšter a jeho cyrkej dyr-bjeli widžeć! Škoda, zo tam fotografować njesmědžach. Sym wam hižom tak wjele wo rjanych cyrkwach pi-sal, zo sebi njezwěrju rjanosće Te-planskeje cyrkwy wuzběhować. Zajimuje was, zo ma tale cyrkej romaniske elementy, zo pak je powšitkow-nje po gotiskim wašnju natwarjena a je znutřka krasnje barokna? Najske-

dla je a wostanje rónny čas hodow nam tak luby a zbožny: Boh je so čłowjek narodzil. Slowo je so čelo sčini-lo a bydleše mjez nami. My směmy na Jezusu widžeć, što to je: wěčne žiwjenje.

Z wěčnym žiwjenjom njeje mēnje-ne rjenje wuhotowane žiwjenje swjēdzenskich dnjow, to njeje zbožowne žiwjenje wobdarjenych, bohatych čłowjekow, kotrymž wšak čězko nje-padnje, dobri być. Naš Zbožnik je wěčne žiwjenje žiwy byl wot naj-wjetšeje chudoby w Betlehemskej hródziće hač do hórkeje smjerce na Golgata. Jeho puć njeběše swětly, do-keľž by wón tak wjele zboža měl na zemi, ale dokeľž měješe wón swětlo wěry swojeho njebeskeho Wótca sebi. Z tym bě a je Jezus Chrystus swětlo swěta — tež moje a twoje.

„Wótca ma Syna lubo a je jemu wšitko do ruki dać.“ A Boží Syn je so za nas čłowjek narodzil, za nas wumřel, zo by nas wumohl wot hrěcha, smjerce a čerta. WÓN chce, zo bychmy při

rje nic! Tuž radšo něšto slowow wo klósterskej knihowni. Klóštry běchu w swojim času srjedzišća wučenosće. Europska kultura je za swoje žórta měla tež klóštry. W klósterskej knihowni sy přemoženy wot rjanosće a wumělstwa a nahromadženeje wědo-mosće. Knihy! Knihy! Wšē scěny hač do wjercha horje polne knihow. Bibliotekarka nětko statnje klóster-skeje knihownje nam praješe, zo stej mjez knihami tež dvě lužisko-serb-skej. Wona mi we wkomiku njemó-

Studžeń w Konstantinowych Laznjach

žeše wotmołwu dać, kotrej to stej. To by próstwa byla na našich českich přečelow: Wobhońće so za tym a napišće nam wo tym!

Wjerch knihownje je z rjanymi barbojnymi wobrazami wupyšeny. Kak krasny bě wšon mobiliar! Wšu rjanosć wopisać njemóžu. My so dziwachmy, dziwachmy wšej rjanosći.

Ach haj, to dyrbjach poprawom hišće naspomnić, zo přejědžachmy du-cy do Marianskich Laznjow Kynžwart,

nim stali a měli wěčne žiwjenje přez njeho.

Potajkim: Jezusowe swēdčenje přijimać, to rēka wjace hač hody na mjenje abo bóle lubozne wašnje swjēćić — to je sama zbožnosć. Nic jenož zbožo někotrych dnjow, ale wěčne žiwjenje! Štōž jeho swēdčenje přijima, tón wobkruća, zo je Boh wěrný. Tole wobkrućenje njech je nam na hodownych kemšach lochke, snano tež hišće za čas swjatytech dnjow. My pak mamy wěrneho Boha wobkrućeć wšitke dny swojeho žiwjenja ze wšěmi swojimi skutkami, ze wšěmi swojimi myslimi a žadosćemi a tajnymi nadžijemi. To njemě nam być žana hórka při-kaznja.

To je naše wumoženje, naša zbož-nosć, hdyž je Jezus Chrystus A a O našeho žiwjenja.

Tak chcemy hody dale swjēćić, zo bychmy Jeho swēdčenje přijimali a rostli w poznaću našeho Knjeza Chrysta.

hdžež su tež kupjele a strowotna wo-da. Kynžwart je džensa lěkowanišće wosebje za džěci. W Kynžwarce njejsmy zastupili do Metternichskeho hrodu, kotryž so nětk jako muzej wu-žiwa. To bě cyle wěsće wobžarujom-na skomda, kotruž njebudžemy tak bórže móc nachwatać.

Fürst Metternich bě w swojim času najsyljniši muž w Europje. Wot 1809 hač do lěta 1848 bě won při kejžor-skim dworje we Wienje tón rozsudžacy politikar. Tehdom bě wón wulce česćeny, džensa jeho tak jara zač nimamy. Kejžor je jeho bohače wobdaril za jeho politisku službu, zo je wón ze wšej mocu 40 lět dolho džer-žal, štož běše dawno zralo za wot-

padnjenje. Wjele su pod jeho knjej-stwom narodne mjejšiny w awstri-skim kejžorstwje čerpjeć měli: Češa, Slowakojo, Polacy, Italčenjo, Chor-watojo. Wón je jich wšitkich ze syl-nej policajskej mocu dusyl. Jeho hród sej potajkim njejsmy wobhladali.

Tež w Konstantinowych Laznjach woptachmy wodu — a bórže po tym piwo w Pilznje. Haj, Pilzn chcemy wohladać, nic jenož jeho piwa dla. Tole město je bóle znate hač rjane. Tu je nimo piwarnjow wjele čězkeje industrije. Nas wosebje zajimowaše rjana goliska cyrkej wosrjedž města. Runje tam jedyn profesor z nawje-čorneje Němskeje swojim studentam architekturu Božeho domu rozklado-waše a tak zhonich, zo ma cyrkej jedne jara stare jadro z romaniskeho časa, wokolo kotrehož je gotiski čas wysoki twar přistajil. Jedne male, lube dožiwjenje z Pilzna: Na hasy při małym kiosku kupichmy sej pohlad-nicu a džechmy dale. Hdyž potom do jednoho wukładneho wokna hladachmy, nadobo žona wujachlena za nami přibeža: „Wy sće tola swoju pohlad-nicu ležo wostajili!“ Připóznata, chwaleha budž tajka hnujaca spraw-nosć!

Wot Pilzna potom přez Holešov (dziwnje, hdyž w Čechach naše serb-ske wjesne mjena husto naderdžeš!). Horšovský Týn a Domažlice do Šu-mavy (Böhmer Wald).

Domažlice su pozastaća hodne. Taj-ke lubozne městačko husto njewidžiš. Šeroka hasa, skoro kaž torhošćo, na

woběmaj bokomaj swojorazne twarjenja z jednym poschodom kóžde a šeroka, wjelbowana kolonada. Wjesele po měsće chodžo so nadobo dohladachmy na jednym z tutech domčokow napisma:

W tutym domje je žiwa byla
a pisała

Bozana Němcowa

Hnydom steješe mi před wočomaj jejna lubozna, dobroćiwa „Wowka“. Znajeće tutón serbski přeložk powědančka Boženy Němcoweje? Jeli nic, tak hladajće ruče, hač tutu knihu hišće dostanjeće. Mjez wšitkimi serbskimi knihemi, kotřež po wójnje wundžechu, so mi wona sobu najlěpje lubi. Hdže druhdže hač w tajkim idyliskim městačku mohła Němcowa tak dobrych a zbožownych čłowjekow wopisować?

Před nimale 550 lětami je tuta krajina widžala, přecerpjela žalostnu wožnu. Přez šumawske hory přičahnychu sylne wójška z nimale wšitkich europskich ludow, zo bychy husitow zničili. Ale Jan Žižka, prosty čłowjek z niskeho českeho luda, jednowočkaty, kotryž běše přeswědčeny wo sprawnosći swójeho wojowanja, nje-da so zbić, ale ze swójim swěrnym wójskom je wón surowu bitwu pola Domažlic dobyl.

Naš nalětni kubłanski džen w Budyšinje budže pónđzelu 6. měrca 1967.

Jasny a wěsty zaměr

Prašajće so raz swóich sobučłowjekow za zaměrom jich žiwjenja! Woni wam mjenuja tajke zaměry: „... a potom zložu mišterske pruwowanje“. „... potom so woženju“. „... potom...“ atd.

Zaměr móže być wšelaki. To zaleži na tym, hač je čłowjek idealist abo materialist. A poslednje „a potom“? Na to njemóže či tón, kotrehož so prašeš, wołmołwić. Chiba zo čicho praji: „Nó haj, so wě, zo dyrbyu jónu wumrěć.“ Što pak potom? Nětk je kónč ze wšemi zaměrami. Zwostanu jenož hišće wjace abo mjenje pobožne řeče a wurěče, a što za nimi tči? Zymna, čémna nóc ničeho. Tohodla nimaju mnozy ludžo žaneje nadžije za žiwjenje, dokelž nimaju žaneje nadžije w smjerći.

Tajkale „jězba do módreho“ ma snano jónu swoje rjanosće a wjesela. Ale dyrbała cyla jězba twojeho žiwjenja być „jězba do módreho“? To tola njemóhl zamołwić — a to tež njeje trjeba! Ty směš měć zawěrnje wěčný zaměr a směš sej tohole zaměra čisće wěsty być. Kolumbus jědžeše do njewěsteho zaměra a běše tola poľny nadžije. A ty směš čim bóle być poľny nadžije, dokelž jědžeš do wěsteho zaměra. To njerěka, zo chcemy ludži troštwac z „rjeńšim swětom“ po zemskim žiwjenju! Ně, tu jenož a jeničce plaći Chrystusowe slowo: „Štož do mnje wěri, tón změje wěčne žiwjenje.“

Naše žiwjenje njeje „jězba do módreho“, hdyž je Jezus naš Zbožnik. Štož k njemu sluša, změje tež swój podžěl na jeho krasnosći. Daj jemu swoje žiwjenje, potom změje jězba twojeho žiwjenja wěsty zaměr!

Lětne hrono na 1967:

Nam, Knježe, měr daš: přetož tež wšitko, štož smy my činili, to sy ty nam činiš!
Jez. 26, 12

W starym serbskim nowolětnim zbožopřeu mjenuje so mjez druhim tež „Boži měr“. Wón je wjace hač politiski měr, měr mjez ludami. Wón je měr w duši, měr ze wšemi čłowjekami, měr z Bohom, měr do wšeje wěčnosti. Wón je skončnje „wyši dyžli wšón rozum“, kaž Pawoł Filipiskim pisa (4, 7) a kaž předar po předowanju swoju wosadu strowi. Ale wón wězo měr mjez ludami tež wobjimuje. To so samo wot so rozumi, zo my wšitcy sej jón z wutroby přejemy za nowe lěto. Wězo hladamy poľni starosće tam, hdžež so pali. Što njeby wosebje spomnił na Wietnam? Njezabudźmy wšelake napominanja a namołwjenja ekumeniske rady a romskeho bamža, a koncila. Činmy dale dowoprosenje! Njedawno so někajku maľu cuzu holěku, kiž steješe před našim Božim domom, prašachu: „Wěš ty, kajki dom to tu je?“ — „Haj, to je jedna cyrkej!“ — „Wěš ty, što woni tam činja?“ — „Haj, tam woni proša za Wietnam!“

Wězo njeje to to jeničce, štož tam činimy, ale tež jedna wažna služba, kotraž so stawa! Nětko někotři praja, zo to njedosaha, zo bychmy so jenož modlili, ale zo mamy tež něšto činić za měr na zemi. Z tym so jedna wo stare prašenje: Je měr Boži dar abo wuslědk čłowjeskeho prócowanja? — Naš tekst jasnje wołmołwja: Woboje! Najprjedy řeči nowe lětne hrono wo našej próstwe wo měr, hotryž chcył Bóh dać. Ale potom steji tež něšto wo tym, štož smy my činili Haj, my mamy něšto činić! Wšu čłowjesku prócu a aktiwnosć w česćach, hdyž wona trjeba a znaje prawe srědky! Amerikanski čorny farar dr. Martin Luther King wójuje hižo lěta doľho wo swobodu a prawdosć čornuchow bjez zwonkowneje mocy, — a něšto je tola docpěl!

Potajkim, my čłowjekowo mamy něšto činić, mamy to štož nam pod nohćemi pali, sami do rukow wzac, a tajki palacy problem je měr na zemi! Ale my njechamy a njeměmy so hordzić toho, štož smy docpěli a dokonjeli, ale mamy so wuznawać kaž profeta w našim hronu: „wšitko, štož smy my činili, to sy ty nam činiš!“

Tuž so hodži, sebi přec a wuprosyć při započatku noweho lěta: „Boži měr, Bože žohnowanje, čilosć, strowosć a wšitko, štož nam trěbne je na duši a na čele, a naposledku tež wěčnu zbožnosć!“

A to přeje wšitkim lubym ewangeliskim Serbam — wězo tež katólskim, kiž to čitaja — w Hornjej a w Delnjej Lužicy a wosebje tež tym, kiž zwonka Serbow bydla, a wšitkim lubym přecelam wo wukraju

Waš

předsyda serbskeho
cyrkwinskeho dnja

Gerat L a z a r .

Wjes bjez špihela (bajka)

Před wjele stow lětami pućowaše pućowar přez wulki, wulki lěs. Skončnje dońdže do zanjeseneje wsy, do kotrejež njebě po wšem zdaću dotal hišće nichto přišoľ. Ze wšech kóncow běše tale wjes z wulkim lěsom wobdata. Druhe wsy a města běchu jara zdalene. Do nich tež žadyn puć njewjedžeše.

Tući wjesnjenjo tuž tež ničo wo dalokim swěće njewědžachu, ničo wo nowočasných wunamakankach. Běchu skromni a njewědžachu, kak su družu ludžo w kraju žiwi. Tak tež njebě džiwa, zo nichto wo wsy špihela njeměješe.

Tuž so tam tež nichto sam ze sobu njezaběraše. Jich samsne „ja“ njeběše jim wažne. To njebě za nich přiboh, před kotrymž so klakachu kaž družu ludžo druhdže. Ně, woni běchu wo wulkim zhromadženstwje žiwi a mējachu so mjez sobu lubo. Prócowachu so a džělachu jedyn za druheho. Bě-li što chory, tak jeho wothladowachu a za njeho džělachu. Padny-li što do nuzu a hubjenstwa, tak so či tamni za njeho zasadžowachu. Tak běše jim wjele lošo, prócy a čeze žiwjenja zmištrować. Jich žiwjenje běše zbožowne.

Rjaneho dnja pak zastyša čert wo tutej zbožownej, wosamočenej wsy. A dokelž dže jemu jenož wo to, čłowječe zbožo zničić, poda so hnydom do tamneje wsy. Předrasći so na handlerskeho a poskićowaše wjesnjanam špihela. Ach, woni běchu wozboženi! Wšudžom špihela kupowachu — — — a nětko bě nimo ze zbožom a spokojnosću. Ludžo počachu so sami ze sobu zaběrać; jich samsne „ja“ poča za nich wažne być. Wone bu z jich přibohom. Jemu služachu; a te „ty“ poča so zhubić. Wjesnjenjo bywachu džen wote dnja bóle sebični a nje-starachu so wjace wo nuzu blišeho. Kóždy měješe sam ze sobu dosć hary. Haj, nětk počachu so samo wo maličkosće wadzić a mjez sobu wjace njedowěrjachu. Tuž so nuza a starosć do jich chěžkow zadobyštej. Ženje do toho njeběchu tuteju njelubeju hosći znali. Nětko běchu ludžo poľni horkosće a njemějachu wjace wjesela nad žiwjenjom. Jedyn z najstaršich wjesnjanow pak jim rjekny, zo su na wšem njezbožo jenož špihela wina. Ludžo so jemu smějachu, a črjódka młodych kadli jemu hrožeše. Wusměšowachu jeho a džachu: Budž změrom, štoha ty wo swěće a jeho rjanosćach rozumiš?!

Dokelž bě jich zbožo na přeco wupušćilo, wzachu wjele z nich swoje brěmješko a wučahnychu do města. Tam wšak mójzachu hišće čisće hinaše wěcy wobdžiwać, hač jenož špihel.

Čert pak so radowaše. Wón bě swój zaměr docpěl: Čłowjesku sebičnosć naškarać a tak ludžom njezbožo přinjesć.

Protyku na lěto 1967 móžemy hakle w přichodnym čisle wozjewić.

Kontrolěr přindže

Wón njeměješe ani pjenježka. Wón sedžeše w nadróznej a njemóžeše swoju jězdženku zapłaćić. Wón, to bě stary, čezkosłyšacy, trochu njerodny staryc.

„Je tu hišće něchtó bjez jězdženki?“ prašeše so šafnerka. Jej bě něhdže třiceći lět. Wona wosta blisko woneho stareho mužika stejo a wospjetowaše: „Je tu hišće něchtó bjez . . .?“ Staryc so njehibny. Wón bě ze mnu zalězł před dwěmaj stacijomaj. Nětko běchu hižom wšitke městna wobsadźene, někotři ludžo stejachu. Tola na podawk z tymle starcom nichtó njekedźbowaše.

„Hej, poskajće!“ rjekny šafnerka a dótknj so z porstom jeho ramjenja. „Nětko pak so skónčnje wumarajće!“

„He?“ džeše staryc, položi třepotacu ruku na wucho a pohladny na šafnerku. „Hač jězdženku maće, chcu ja wědźec?“ wolaše žonska. Nětko hižom wšitcy na teju čłowjekow hladachu.

„Ně!“ rjekny staryc.

„Hdžeha chceće?“

„Do Tamec“ wón rjekny, „do katólskeho domu za starych. Haj tam ja chcu. To je mi něchtó wukazał.“

„Styrceći pjenježkow!“ wolaše šafnerka. Wona bě hižom jězdženku wottorhnyła. Staryc pak traseše hłowu.

„Ja nič nimam, knježna.“ A njewědžo sej druheje rady so muž posměwknj.

„Nó, nětk pak je kónč“ džeše šafnerka. „Čehodla sobu jědžeće? Skónčnje —“ Wona dale njerěčeše. Nadrózna bě mjez tym přichodnu staciju docpěla. Někotři wopuščichu wóz, druzy so přidružichu. Na stareho čłowjeka nichtó wjace njekedźbowaše.

Jako nadrózna dale jědžeše, sedžeše tam staryc přeco hišće na svojim blaku jako njemóhlo jeho nič wjace hnuc.

Potajkim do Tamec, do domu za starych wón chce, ja rozmyslowach. To pak je hišće cyły kónč. Tam pak so změje rjenje. Ja tónle dom znajach. Přemyslowach: Što drje tónle čłowjek za sobu změje. Snano pojedu jónu sam tež do tajkeho domu, tajki chuduški a mazany, čezkosłyšacy a splóšeny.

„Haj, ty lubša dobrota, wy tu tola přeco hišće sće!“ zawoła šafnerka z wótrym hłosom. Či, kotřiž běchu runje do čaha zalězli, njewědžachu, wo čo so tu jedna. Nihtó so do toho njeměčeše. Ja tež nic, byrnjež wědžach, zo je stary bjez pjenjez. A sym so hańbowal.

„Tak pak zawěrnó njendže!“ swarješe šafnerka. „Hdyž hižom sobujědžeće da tež dyrbiće zapłaćić. Hnydom přiđže kontrolěr, a ja budu ta hlupa. Haj!“

„He?“ prašeše so staryc a položi znowa ruku za wucho.

„Kontrolěr přindže!“ wona zawoła a wosta před nim stejo.

„Ach tak“, staryc poča rozumić, „kontrolěr přindže . . .“

Pomału wón stany a čampaše

ke zadnej platformje. Džeše tež nimo mje. Najskerje běch so začerwjnil — z hańbu. Jeho kabaty kisale wonjachu. Nadrózna wosta zaso stejo. Staryc wulěze. Šafnerka za nim pohladny a džeše „Puh!“ a so posměwknj. „To tola njendže. Ně, tajke něšto“ rjekny wona, a potom běše wšitko zaso w porjadku kaž hewak.

Ale jenož ja — abo snadź hišće něchtó? — njemóžach nadobo wjace wutrač. Na přichodnej staciji skočich z nadróznej a srěbach za powětrom —, byrnjež njeběch dawno hišće doma.

Chwatach wróco. Tu wón tola nimo přindže, sej ja myslach. Styrceći pjenježkow, za te ja tola žane džešac mjejšin njedžělam. A puč do Tamec traje hišće hodžinu, za tajkeho stareho čłowjeka pak zawěsće dwě hodžiny . . .

„Sće wy muža widzał?“ prašach so předawarja, „tajkeho stareho proserja, tajkeho małego . . .?“ „Sće Wy stareho proserja widzał“ prašach so pólcaja.

. . . tajkeho małego, hižom chětro stareho. Wón je zawěsće jow nimo přišo!“ prašach so džeći, kotrež na koleskach běhachu.

A potom běch skónčnje na Alemanske naměsto dochwatał. Tu bě wón z nadróznej wulězł. Tu bě wón čeknył. Před šafnerku. Před mnu. Na zastanišću stejachu ludžo.

„Wón bě hubjeny, jara hubjeny . . .“ rjeknych.

Cozy muž přichwata ke mni, hnydom bě syła wćipnych wokoło nas. „Znajecé jeho?“ so mje cozy muž prašeše.

„Ně, kak to?“

„Dokelž so za nim prašeće. Wy sće tež čisce splóšeny. Je so mjenujcy něšto stało.“

Zawrěch woči: Haj, sej ja myslach, praj tola, řeč tola, rjej na mnje: přez moju winu, přez moju wulku winu.

„My njejsmy najprjedy docyła wědželi, što wón chce“, rjekny tamny muž. „Bórbotaše něšto wo někajkim kontrolěru, kotryž hnydom přindže. A nadobo čampaše dale, překi přez naměsto kaž by jeho něchtó přesčehował. Nő haj, a potom bě so stało. Šofer nakladneho awta njeje woprawdže hinak móhl. To je tež pólcaj prajil. Tam na druhim boku stejil hišće chorobne awto. Jeli zo móžeće tym tam něšto wukazać? Tón čłowjek njeměješe ani wupokaza při sebi. Docyła nič.“

„Džiwna wěc“, džeše mlody kadlá, „ja bych chcył jenož wědžec, što je wón z tym kontrolěrom měnil. Hnydom přindže kontrolěr — ně tajke něšto.“

„Wón nas hišće dosčeže“, rjeknych.

„Nas wšitkich.“

„Štó?“ so ludžo prašachu.

„Nő, kontrolěr!“

Ludžo na mnje wudžerachu a womatik tam stejachu a so njehibnychu, wudžerachu mi mjezwoči. Potom pak so počachu wošcerjeć.

Redakcija „Pomhaj Boh“

ma starosće.

Konto: Serbska superintendentura

Lutowarnja Njeswaćidło č. 28616

Boh žohnuj dary a daricelow!

Hdyž so jara sněhuje, móže so stać, zo so štomy pod čezu sněha zwjezu. Jedna sněžinka je tak lochka, zo móhli ju z našim dychom dale duć. Hdyž pak so sněžinka po sněžince na haľuzach kopi, tak bywa to po něcim wulka čeza.

Něšto podobne móžemy tež wobkedźbować na sebi abo na swoich sobučłowjekach. Kak husto widžimy, zo so ludžo pod čezu njeličomnych „malíčkosćow“ zwjezu! Njeje dnja, kotryž nam njeby někajku čezu přijnješ. Njech su to hospodarske (pjenježne) starosće, starosće w powołanju (na dže), mjerzanje we swobje; čerpimy pod tym a tamnym. Měnimy, zo nam druhil dosć lubosće njewopakazuje, bojimy so wo swoju strowotu abo čujemy so poniženj před druhimi čłowjekami. Kožda tajka čeza by so hodžala znjesć, by-li była sama. Hdyž pak so tele čeze kopja, potom so nam pónđe kaž štomam, kotrež čezu sněha njeznjesu.

Štom njemóže swoju čezu sam wotfrasc; wón tam stejil a čaka, čaka scerpnje. Na čo? Na wětrik! Čłowjek ma so tu lěpje — móhli my prajić. Wón njeje rostlina, móže so hibać, so wobarać. Ale — „móžemy“ to přeco? Njejsmy husto čisce zlemjeni, hdyž so wšedne čeze a starosće kopja? Smy skónčnje mučni a njewjemy sej rady. Potom dyrbi tež nam wětrik na pomoc přinć, wot wonka, wot horjeka.

Něšto pak sej móhli wot štoma prajić dać: Budž scerpny! A směmy měć, štož wón ženje njezměje: nadžiju wěry, zo stej Božej rucy sylnišej hač našej. A něšto dyrbjeli činić: so do tuteju rukow chować. Hdyž to dokonjamy a so wšeho mjerzanja, staranja a skorženja wostajimy, so naše žiwjenje čisce přeměni. Potom wjace bjezmóčni na swoju nuzu njehladamy, potom zhladujemy na Boha.

A hdyž wěš, zo će nič z Božej mőcnej ruki wutorhnyć njemóže, zo će nič wot jeho lubosće dželić njemóže, hdyž sy swobodny, potom hlej tež na swojeho bratra a na jeho čezu. Pomhaj jemu; njech je pomoc wulka abo mała, pomhaj jemu! Sluchaj na njeho a na jeho skorženje! Praj jemu slowo lubosće. Prócuju so, zo by jeho zrozumił. Wotewzmi jemu kusk teje bėdy! To by móhlo za njeho być „wětřik“; a móhlo so stać, zo sy ty runje w tym wokomiku Boži posol. Boži porst, kotryž so čeze swojeho blišeho dótknje — a wona so minje.

Naklad Domowina. — Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkróć za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. — Hlowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.